

Саме тому необхідно розробити стратегічний план розвитку аспірантури і докторантури державних вищих навчальних закладів, який відобразатиме показники ефективності викладацької роботи та рівень професійності державних вищих навчальних закладів. Реалізація цілісної програми підготовки науково-педагогічних кадрів в аспірантурі та докторантурі дозволить підвищити рівень інтелектуального потенціалу державних вищих навчальних закладів та створити наукову еліту в Україні.

Хорєв І. О., канд. пед. наук, доцент
кафедри педагогіки та психології

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ КОРЕЛЯТИВ ПЕДАГОГІЧНОГО ОПТИМІЗМУ ВИКЛАДАЧА

Віра викладача-оптиміста у своїх студентів, позитивне і доброзичливе до них ставлення стають важливим джерелом віри останніх у самих себе, оптимізують самооцінку, надихають на серйозне відношення до навчання і самовиховання. Звичайно, тільки в таких умовах студент може творчо працювати та самоутверджуватися. І навпаки, негативна настанова викладача відносно студентів (песимістичний підхід) змушує педагога ставитися до них з певною недовірою і підозрою. Відчуваючи таке до себе відношення, студенти починають, у свою чергу, недоброзичливо ставитися і до викладача. У результаті цього погіршується успішність, виникають різноманітні конфлікти.

Для забезпечення реалізації гуманістичного підходу викладачі мають повною мірою оволодіти відповідними професійними компетенціями, зокрема, — соціально-педагогічними. Наше дослідження доводить, що сучасні викладачі часто розуміють зміст соціально-педагогічної компетентності викладача дещо вузько: лише тільки як соціальні навички, пов'язані з процесами соціальної взаємодії і співпраці, умінням працювати в команді тощо. Не береться до уваги, зокрема, уміння активно втілювати в життя животворчий принцип педагогічного оптимізму.

Виходячи з цього, викладач має володіти гуманістичним підходом до навчання, розуміти сутність поняття «педагогічний оп-

тимізм», знати його основні особистісні кореляти, а також уміти реалізувати принцип педагогічного оптимізму у навчальному процесі вищого економічного закладу освіти.

Наше дослідження педагогічного оптимізму дає нам підстави визначити його як *тісно пов'язаний з педагогічним гуманізмом специфічний принцип педагогічної моралі, який обумовлений диспозицією, особистісним атитюдом викладача, що відображає його позитивні очікування відносно конкретних подій та майбутнього в цілому*. З цієї точки зору педагогічний оптимізм можна вважати також необхідною професійною рисою викладача, яка обумовлена особливостями праці педагога, націленої на сприятливе майбутнє. Саме з цих позицій принцип педагогічного оптимізму і має регулювати відношення педагога до вихованців, своєї праці й до самого себе.

Сутність педагогічного оптимізму полягає у прекрасному тяжінні до майбутнього, вірі викладача у своїх студентів, у їхню здатність до саморозвитку та прояву толерантності; створенні загального позитивного тону та позитивної атмосфери в процесі будь-якої навчально-пізнавальної діяльності, безпосередньому позитивному педагогічному впливі викладача; умінні толерантно ставитися до недоліків та слабкостей студентів і перетворювати їх на якості позитивні; вихованні волі й особистої відповідальності студентів, формуванні гуманістичних цінностей у процесі навчання. Ми зможемо отримати більш повне уявлення про педагогічний оптимізм, якщо будемо розглядати його не тільки як позитивність мислення викладача, а й як ставлення останнього до мети педагогічної діяльності та життя в цілому.

Викладачі з наявністю диспозиційного педагогічного оптимізму:

— по-перше, легко уявляють собі, як вони досягають поставленої мети навчальної діяльності. Хоча більшість з них і визнають можливість певних недоліків у процесі педагогічної діяльності, але віра у позитивний кінцевий результат переважає;

— по-друге, визнають, що у майбутньому їх можуть очікувати як позитивні так і негативні події, однак, вони більш схильні очікувати успіху у житті, у професійній кар'єрі та діяльності;

— по-третє, більш ініціативні та енергійні, рідше впадають у депресію, справляють краще враження на оточуючих, результати їхньої діяльності виглядають більш переконливо;

— по-четверте, частіше радіють життю й перебувають у гарному настрої, що залучає до них інших людей;

— по-п'яте, ними рухають упевненість і надія, їм властиві професійні амбіції, вони прагнуть до високих цілей, щоб досягти максимально можливого в реальних умовах.

Дослідження педагогічного оптимізму свідчать про те, що для його формування одного тільки позитивного погляду на життя недостатньо. Оптимізм може бути по справжньому корисним, якщо він пов'язаний із навчально-виховною діяльністю. Позитивне сприйняття майбутнього робить життя оптимістів кращим тому, що спонукає їх до певних дій. Так, якщо викладач хоче оволодіти перевагами позитивного зворотного зв'язку, він має саме займатися педагогічним оптимізмом. Мова тут йде про оптимізм як складову спрямованості особистості (диспозиційний педагогічний оптимізм).

Отже, викладачу важливо формувати педагогічний оптимізм як властивість своєї особистості. Феномен педагогічного оптимізму потребує подальшого дослідження його змістовних характеристик, умов формування, засобів оптимальної реалізації в сучасному навчально-виховному процесі.

Чужикова В. Г., канд. пед. наук, доцент
кафедри педагогіки та психології

МОДЕЛЬ ПРОДУКТИВНОГО ВИКЛАДАННЯ У СИСТЕМІ ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

У формі компетентності в навчально-пізнавальній діяльності сучасного спеціаліста правознавця конче важливо розпізнавати три основні блоки:

- когнітивний, що пов'язаний із знаннями та способами їх отримання;
- діяльнісний, який зумовлює процес становлення вмінь і навичок через отримання знань і способів реалізації умінь;
- особистісний, який передбачає, що оволодіння знаннями, вміннями та навичками створює належні умови для становлення та розвитку особистісних мотивів соціально-активної діяльності.

Взаємодія між цими блоками є не лише можливою, а й необхідною через упровадження в освітній процес технологій, інновацій, методик, підходів.

На сьогоднішній день накопичено великий досвід розробки педагогічних технологій, і серед них продуктивна педагогічна